

DE GROETE STRATE BUTEN TURRE (Vervolg)

VAN DE RASPHUISSTRAAT TOT DE BRUGSEPOORTSTRAAT

Een gebouw van een heel andere architectuur treffen we aan op de andere hoek (Westkant) van de Rasphuisstraat en van de Hoogstraat. Daar verrijst aan het nr. 71 een drie bouwlagen tellende monumentale en mooie herenwoning, daterend van het einde van de vorige eeuw, met een zeer fraaie, bepleisterde en beschilderde lijstgevel waarop een sterk uitgewerkte ornamentiek voorkomt. Aan de kant van de Hoogstraat zien we vier traveeën, een arduinen onderbouw, een grote poort, die net als de vensters op het gelijkvloers een arduinen omlijsting heeft, zie foto hierbij (Fig. 21). Op de hoektravee bevindt zich een

Fig. 21. Hoogstraat, hoekhuis Hoogstraat-Rasphuisstraat, nr. 71 (gevel kant Hoogstraat). Eigen foto, november 1994.

mooi balkon op zware consoles en bekroond met balustrades. De kant aan de Rasphuisstraat telt drie traveeën. Opvallend is daar het groot en mooi trapvenster met fraaie gezandstraalde motieven onder een gebroken fronton met versieringen; hierbij een foto van die gevelpartij met het trapvenster (Fig. 22). In dit gebouw, waarin kantoren gevestigd zijn, bevinden zich eveneens de burelen van het Gents Advertentieblad.

De huizenrij, gelegen in het deel van de Hoogstraat voorbij de Rasphuisstraat, contrasteert, in haar geheel gezien, met wat we tot hiertoe hebben ontmoet. Men kan zeggen dat dit stuk - we kijken steeds naar de Zuidelijke straatwand - bouwkundig minder homogeniteit bezit. We treffen er kleinere naast grotere huizen, verschillende handelszaken waarvan de gevels ter hoogte van het gelijkvloers, door de ruimte die geschapen werd voor winkelpuien, soms harde en storende ingrepen hebben ondergaan. Sommige gevels zijn aan verval toe.

Fig. 22. Hoekhuis Hoogstraat-Rasphuisstraat (gevel kant Rasphuisstraat). Eigen foto, november 1994.

In dit deel van de Hoogstraat zijn er ook twee beluiken.

Toch zien we er ook enkele mooie panden van drie bouwlagen, met bepleisterde en beschilderde lijstgevel, meestal 19de-eeuwse, zelfs soms met een oudere kern.

Daaronder het nr. 73, waar vroeger een bakkerij gevestigd was, maar waarvan het gelijkvloers reeds jaren leegstaat en er troosteloos voorkomt; een pand dat nochtans een oudere kern zou gehad hebben. Verder het nr. 87, drie traveeën en drie bouwlagen, met een ijzeren balkon op de verdieping. Ook nog het nr. 93, dat vijf traveeën en drie bouwlagen telt. Het nr. 101 met drie bouwlagen, drie traveeën en een mansardedak met dakkapel. En tenslotte het pand met de mooie dubbele trapgevel aan het nr. 161, waarover we het straks nog zullen hebben.

Er bevinden zich in dit deel van de Hoogstraat ook twee steegbeluikjes. Net als andere nog bestaande beluiken zijn ze overblijfsels van een belangrijk hoofdstuk uit de sociale geschiedenis van onze Stad: het 19de-eeuws Gent, waar de vroege industrialisering, de aanzienlijke toename van de bevolking ingevolge inwijking, en de schrijnende armoede de arbeiders en hun gezinnen in vaak erbarmelijke levens- en huisvestingsomstandigheden terugdrongen. Ook dat behoort voor een deel tot de geschiedenis van de Hoogstraat. Het waren niet allemaal grote herenwoningen en stadspaleizen, die er zich bevonden. Er was ook de keerzijde van de medaille, de sociale ellende van de vorige eeuw.

Wanneer men vandaag spreekt over beluiken en over de bewoners ervan, moet men er natuurlijk wel rekening mee houden dat de voorwaarden waarin de mensen er thans leven niet meer vergelijkbaar zijn met die van vroeger en dat de redenen waarom ze er verblijf kiezen ook niet dezelfde zijn.

Aan het huis nr. 105 in de Hoogstraat staat een pand van vier traveeën en drie bouwlagen met een vervallen en op het gelijkvloers beschadigde gevel. Links bevindt zich een niet afgesloten ingang, die doorheen een smalle, overbouwde gang, uitgeeft op een steegbeluik, daterend uit de eerste helft van de 19de eeuw, met wellicht oudere gedeelten, het "Drongenpoortje" geheten. Die benaming herinnert aan de grote "Drongenpoort" of "Torrepoort", die eeuwen geleden over de Houtlei aan de Poel had gestaan en waarvan de laatste overblijfselen halverwege de vorige eeuw werden afgebroken.

In het beluikje bevinden zich aan de Westkant acht huizen waarvan twee grotere, die respectievelijk de nrs. 121 en 119 dragen; ook zes kleinere huisjes, de nrs. 117 tot en met 107 (in dalende orde naar het einde van het koertje toe), met twee bouwlagen.

Aan de Oostzijde staat één huis, het nr. 105. De gevels van de huisjes zijn gewit en komen er netjes voor. Achteraan bevinden zich gemeenschappelijke toiletten. Op een foto bij Fig. 23 ziet men het beluikje zoals het er heden voorkomt. Ik sprak met een jonge bewoner van het beluik en vroeg hem of hij daar graag woonde. Hij antwoordde me bevestigend en voegde eraan toe: "het is hier rus-

Fig. 23. Hoogstraat, nrs. 105-121, Beluik. Eigen foto, juli 1994.

tig wonen". Aan de muur, die achteraan het steegje afsluit, hangt een houten beeldje; een zittende Pan die op de herdersfluit speelt; "iets dat ze hier ooit op een oude zolder gevonden hebben", vertelde de jonge man me nog. Een mooi stukje. Toen ging hij weg en stond ik weer alleen. Ik bleef nog een wijle luisteren naar de stilte in het rustige beluik, buiten het lawaai en het geraas van het drukke verkeer in de Hoogstraat, waar het jachtig leven zijn gang gaat.

Enkele stappen verder komen we aan het nr. 129, een bepleisterde en beschildeerde gevel van vier traveeën en drie bouwlagen waarin een kunstatelier gevestigd is. Aan de Westkant van de gevel is er een poort en langs een overbouwde gang komen we in een beluik, dat dagtekent van het begin van de 19de eeuw. Aan de Oostzijde staan een groter huis en verschillende kleinere huisjes (de nrs. 133 tot en met 145). Achteraan staat een vrij groot gebouw van recente datum, drie bouwlagen, onder zadeldak met pannen, dat een uitgang heeft in de

Fig. 24, Hoogstraat, de nrs. 129, 131-149, Beluik. Eigen foto, juli 1994.

Akkerstraat en waarin studio's verhuurd worden. Aan de Westkant bevindt zich één pand, het nr. 149 dragend; het heeft verbouwingen ondergaan en kreeg een verdieping bij.

In dit beluikje staan enkele beeldhouwwerken en bevinden er zich aan verschillende gevels kleine keramiekbeeldjes. Toen we het steegje voor het eerst bezochten stond er ook heel wat groen want het was Zomer, een heerlijke Zomer. Een zicht op het beluikje geven we hierbij op de foto bij Fig. 24.

We bereiken nu het einde van de Hoogstraat. Aan het nr. 161 verrijst een mooie 17de-eeuwse dubbele trapgevel van baksteen en zandsteen; twee bouwlagen, onder zadeldak met pannen; een overkragende bovenbouw van tudorbogen. In de eerste gevelpartij zijn de booggewelven opgevuld met allegorische voorstellingen (Geloof, Hoop en Liefde). In het midden, tussen de twee gevels, die tot één en hetzelfde pand behoren, bevindt zich een kleine maar mooie tudor-

Fig. 25. Hoogstraat, pand nr. 161. Eigen foto 1994.

vormige deur en daarboven een muurkapelletje met een zeer schoon O.L.Vrouwbeeld.

Rond de eeuwwisseling vond er reeds een restauratie plaats. Later onderging het gelijkvloers zeer harde en storende ingrepen en kwam er een moderne winkelruimte. Ook onlangs vonden er nu in het pand opnieuw verbouwingswerken plaats.

Op een foto (Fig. 25) zien we het gebouw met de zeer mooie dubbele trapgevel zoals het er heden voorkomt.

Enkele schreden verder begint de Brugsepoortstraat maar deze valt buiten het bestek van onderhavige bijdrage. Vermelden we enkel dat zich daar in vroeger eeuwen het Godshuis van St.-Jan en St.-Pauwel bevond. Begin van de jaren 1600 werd op het kapelletorentje een uurwerk aangebracht dat nooit de juiste tijd aangaf. De Gentenaars spraken dan ook spottend over de "Leugemeete", het Gents voor leugenaarster.

Vermits we in Westelijke richting aan het einde van de Hoogstraat zijn gekomen, keren we thans op onze stappen terug om de Noordelijke wand van die straat te bekijken.

VAN DE BRUGSEPOORTSTRAAT TOT DE PEPERSTRAAT

We keren nu tijdens onze wandeltocht niet enkel op onze stappen terug, we gaan ook even een heel eind terug in de tijd. Een woordje over de panden, die zich in vroeger eeuwen in deze omgeving en in het deel van de Hoogstraat, gelegen tussen de hoek met de Begijnengracht en de Peperstraat, bevonden. We treffen in dit verband bij Fr. De Potter een aantal interessante gegevens aan, ook al is het niet altijd mogelijk om de juiste ligging van de huizen in die tijd

aan te geven en bestaat er in sommige gevallen dus twijfel.

Het huis, dat in de 15de eeuw aan de hoek van de Begijnengracht en van de Hoogstraat stond, droeg de vrij logische naam van "Spriethuis" (1483). In de nabijheid zou er ook een "Pottelrie" of pottenbakkerswinkel geweest zijn.

Verder waren er de "Helleme", bij den Spriete, bekend van 1422 en ook nog in 1483; "de Maerschalcx Smesse" in 1462; "de Arend", een herberg in 1442. Men treft er ook nog aan "de Bolle" (1599); "den Wijngaert", brouwerij in 1402; "den Zwarten Hoop" (1560) en "de drie Wijntonnekens" (1560-1625) of "de drij Wijnpijpen" (1572) maar de juiste ligging van die panden is moeilijk aan te geven.

Dwars over het Akkerstraatje stond in 1779 een huis met uithangteken: "Het Zweirdeke".

Bekend uit het begin van de 15de eeuw was "de Papegay", een brouwerij "jehens over tgasthuus ter Lazarie", met een boomgaard en een poort uitkomende op de Begijnengracht. Volgens De Potter zou het aanvankelijk een tweewoonst geweest zijn vermits men in 1524 en ook nog in 1574 schreef: "den grooten en cleenen Papegay". In 1399 wordt melding gemaakt van "de Catte up de Hooghe strate, buten Turre"; maar ook van dat pand is de ligging niet bekend.

Rechtover de Holstraat, naast het hoekhuis van de Peperstraat, bevond zich in de 16de eeuw "Het Scaec". In 1523 is er ook sprake van een "huus, ant oute Cruce, up den houck van de Peperstrate, gheheeten de Cogghe, een brauwerie". Een der hoekhuizen van de Hoogstraat en van de Peperstraat heette in het begin van de 16de eeuw: "de drie Coninghen".

Zoals men kan vaststellen, waren ook in dit deel van de Hoogstraat de brouwerijen goed vertegenwoordigd en konden de dorstigen, zelfs in de nabijheid van het Lazarusgasthuis in voldoende mate gelaafd worden. Het ging tenslotte toch om een werk van barmhartigheid...

Maar hoe ziet het deel van de Hoogstraat (Noordelijke kant), gelegen tussen de hoek met de Begijnengracht en de Peperstraat, er heden ten dage uit?

Architecturaal begint het eigenlijk een beetje verrassend want aan de splitsing van de Begijnengracht en van de Hoogstraat staat aan het nr. 162 een groot en mooi hoekhuis met bepleisterde en beschilderde lijstgevels waarop fraaie en typische Art Decoversieringen voorkomen.

De gevel aan de kant van de Hoogstraat telt zeven traveeën, drie bouwlagen en vier dakkapellen. De twee uiterste traveeën lopen daar uit in een verhoogde en afgeronde geveltop met daarin het jaartal 1923. Dit deel van de gevel bezit een rondboogvormige poort.

Er is ook een hoektravee met dakkapel.

De gevelpartij aan de kant van de Begijnengracht telt vier traveeën, drie bouwlagen en vier dakkapellen. Het geheel bevindt zich onder een mansarde met kunstleien en onder een dak met pannen.

Deze gevels verdienen de aandacht omdat ze mooie Art Decoversieringen vertonen met blad- en bloemmotieven terwijl langwerpige boommotieven de hoektravee afboorden.

Vrij recentelijk werden de gevels gerestaureerd en in de verf gezet waardoor de architectuur en de typische Art Deco zeer goed tot hun recht komen.

Deze woning is er gekomen in de plaats van 19de-eeuwse huizen die zich daar voordien bevonden. Op het gelijkvloers, dat verbouwingen heeft ondergaan, is er thans een eethuis. Hierbij een foto van dit groot gebouw (Fig. 26).

Een aantal huizen en gevels, in het gedeelte van de straat dat we thans onder ogen nemen, dagtekenen uit de 19de eeuw. Het gaat veelal, maar niet uitsluitend, om bepleisterde en beschilderde gevels van drie bouwlagen waarvan een aantal gedecapeerd en sommige in de loop van deze eeuw verbouwd werden. Sommige van de panden zijn echter in wezen veel ouder, bezitten oude kernen,

Fig. 26. Hoekhuis Begijnengracht-Hoogstraat nr. 162. Huis met Art Decoversieringen. Eigen foto, 1994.

oude kelders, tot zelfs soms nog vrij grote en tamelijk goed bewaarde gedeelten van zeer oude gebouwen, gelegen achter de voorbouw en verborgen voor het oog van de voorbijganger.

Helaas geldt in dit deel van de Hoogstraat ook soms de spijtige vaststelling dat in de loop van de tijd heel wat oude en mooie gebouwen en gevels gesloopt en afgebroken werden en dat een aantal huizen storende verbouwingen en zware verminkingen hebben ondergaan.

Bepaalde gebouwen in dit deel van de Hoogstraat werden in de loop van deze eeuw opgetrokken en het meest recente, waarover we verder nog een woord zullen zeggen, kwam er in de loop van dit jaar.

Toch mag men zeggen dat er zich, in het deel van de straat dat we nu bekijken, nog een aantal mooie gebouwen en fraaie gevels bevinden.

Aan de nrs. 150 en 148 staan twee eenvoudige maar toch nette geveltjes van ieder drie bouwlagen, twee traveeën, oorspronkelijk bepleisterd, daarna gedecapeerd, en daterend van het einde van de 19de eeuw. Het huis met het nr. 148 heeft een mansardeverdieping met dakkapel. Het uitstalraam van de winkel, die er vroeger gevestigd was, werd bij de verbouwing vervangen door een opdeling in een aantal kleine raampjes, gevat in een grote houten omkadering.

Van een heel ander concept is de gecementeerde gevel van het huis aan het huidig nr. 142-134; drie bouwlagen, vier traveeën; de laatste travee uitspringend met erker op de bovenverdiepingen, onder pannendak.

Het gebouw zou een oude, 18de-eeuwse kern hebben maar de gevel werd in het begin van de jaren '20 van deze eeuw verbouwd en uitgevoerd in Art Decostijl volgens een ontwerp van architect Jules Lippens. Opvallend zijn de mooie Art Decoversieringen, waarin de bloemmotieven boven de vensters primeren. Men denkt hier wel terug aan hetgeen Norbert Poulain schrijft, namelijk dat de eerste periode in het werk van Jules Lippens gekenmerkt wordt door symmetrische, gecementeerde gevels, voorzien van florale of geometrische Art Decomotieven. De gevel blijft een bezienswaardig getuigenis van Interbellum Architectuur. Jules Lippens leefde van 1893 tot 1961. Op de foto bij Fig. 27 zien we de gevel van de woonst aan het nr. 142-134 en een deel van deze van het huis met nr. 144.

In het Frans zegt men: "les jours se suivent mais ne se ressemblent pas". Ook voor de huizen, die we bekijken, geldt dit want naast het gebouw met de Art Decogevel staan we aan het nr. 132 voor een pand met bepleisterde en beschilderde lijstgevel, drie bouwlagen, twee traveeën, een rechthoekige poort met mooi smeedijzerwerk; op de verdieping een erker met daarboven een balkonhek; onder zadeldak met pannen. Het dagtekent uit de 19de eeuw maar onderging verbouwingen in de loop van deze eeuw.

Dit is nu een van die gevallen waarbij men van buitenaf nooit vermoedt, dat achter een niet speciaal opvallende gevel, nog interessante bouwkundige getuigenissen uit een ver verleden schuil gaan. In de tuin van dit huis staan im-

Fig. 27. Hoogstraat, panden; links deel van nr. 144, daarnaast nr. 142-134 met Art Decomotieven. Eigen foto, 1994.

mers oude, typische gebouwen. Aan de Westkant zien we oude stallingen. Aan de achterkant van de tuin (Noordzijde) en over de volle breedte ervan bevindt zich een zeer oud en groot gebouw van twee bouwlagen onder een hoog zadeldak met pannen.

Volgens Mevrouw Wwe O. Voncke, die zo vriendelijk was om me rond te leiden en te woord te staan, zou het gebouw dagtekenen uit de 17de eeuw en toebehoord hebben aan het Sint Elisabethbegijnhof. Op de verdieping bevonden er zich kleine kamertjes. Beneden zijn er grote plaatsen, bevloerd met kleine rode tegeltjes. Men treft er ook nog de overblijfsels aan van mooi versierde schouwmantels terwijl er ook enkele schone en beschilderde deurtjes bewaard gebleven zijn. Steeds volgens mevrouw Voncke zou daar een ziekenhuis geweest zijn. We mogen in ieder geval niet vergeten dat dit oud gedeelte paalt aan de

achterzijde van de Begijnengracht, waarmede het in verbinding kan hebben gestaan.

Dit oud gebouw vormt in ieder geval een mooi en interessant geheel dat zeker een verder en nader onderzoek waard is.

Dit bezoek heeft mij nogmaals gesterkt in de overtuiging dat er in onze stad, ook in de eigendommen in privé-bezit, nog heel wat bezienswaardige overblijfselen van oude gebouwen verborgen liggen die de belangstelling verdienen.

Tussendoor nog een bemerking in verband met de nummering van de huizen. Zoals men reeds zal opgemerkt hebben, komen ook in dit deel van de Hoogstraat een aantal huizen voor die meerdere nummers dragen. Dit spruit natuurlijk voort uit het feit dat het gaat om gebouwen met verschillende en afzonderlijke appartementen. Juist daardoor wordt ook een vergelijking tussen de vroegere en huidige nummering bijzonder moeilijk.

Fig. 28. Hoogstraat, huis nr. 102 en rechts nr. 100. Eigen foto, 1994.

gere en huidige nummering bijzonder moeilijk.

Kunstschilder H. Ladon woonde op het einde van de vorige eeuw in het pand met het toenmalig nr. 118 maar verhuisde enkele jaren later naar de St. Elisabethgracht.

We zetten onze tocht verder en zien o.m. nog aan het huidig nr. 110 een nette, bepleisterde en beschilderde gevel van drie bouwlagen en drie traveeën.

Een grote en mooie woonst, die in dit deel van de Hoogstraat de aandacht trekt, is gelegen aan het nr. 102. Ze dactekt uit de 19de eeuw, bezit een bepleisterde en beschilderde lijstgevel; telt drie bouwlagen en vier traveeën; de kroonlijst berust op fraai bewerkte consoles; onder zadeldak. Op de verdieping zijn er arduinen kroonlijsten boven de vensters. We tonen van deze verzorgde gevel een foto bij Fig. 28 waarop we tevens de smalle gevel van twee traveeën maar met drie en een halve bouwlagen

zien van het huis aan het nr. 100.

Ook aan het nr. 96 staat een grote en mooie 19de-eeuwse woning van vier traveeën, drie bouwlagen, met bepleisterde en beschilderde gevel, onder een mansardedak met twee dakkapellen; een kroonlijst op schone, deels vergulde consoles; ijzerwerk op de verdieping; een poort op de gelijkvloerse verdieping, die in de loop van de tijd een verbouwing heeft ondergaan. In de voorbije jaren werd het gebouw gerenoveerd en werd de gevel, die er zeer verzorgd voorkomt, gerestaureerd en opgefrist.

Daarna komt er een breuk in het huizenpatroon van dit deel van de straat. Inderdaad, onmiddellijk naast de hiervoor genoemde mooie 19de-eeuwse gevel werd in de loop van de jaren 1993-1994 een groot appartementencomplex met kantoren en commerciële ruimtes op het gelijkvloers opgetrokken.

Ook daar gingen enkele oude gebouwen, die een vertrouwd beeld uitmaakten, tegen de vlakte. Tijdens de afbraakwerken in maart 1993 werd door de al te ijverige slopers een verkeerd maneuver uitgevoerd waardoor het grootste gedeelte van een gevel niet langs de binnenzijde maar met veel lawaai op de straat zelf terecht kwam, gelukkig zonder slachtoffers te maken. Het verkeer was een tijdlang onderbroken.

Qua volume sluit het nieuwe gebouw zeker niet aan bij het profiel van dat deel van de Hoogstraat. Het verbreekt ook duidelijk een zeker evenwicht.

We stappen verder door en komen op de plaats waar zich reeds in de 19de eeuw en ook nog in de loop van deze eeuw een grote en gekende herberg (nog een bruwerie...) bevond: "De Stad Brussel". Het was een plaats waar veel mensen kwamen, waar allerlei samenkomsten doorgingen en verschillende verenigingen hun activiteiten ontplooiden.

In 1868 werd er een vergadering gehouden waarop Joannes Seranne sprak over het belang van de Internationale. Het kwam tot een heftige discussie waaraan De Boos deelnam. Wegens het tumult moest de samenkomst beëindigd worden. Joannes Seranne was op een bepaald ogenblik ook voorzitter van de Gentse sectie van de Internationale.

Dat de herberg tot de voornaamste drankgelegenheden van de stad behoorde, blijkt ook uit het feit dat, toen in 1874 verkiezingen werden gehouden voor Kamer en Senaat, in "De Stad Brussel" een kiesbureau gevestigd was.

En vermits we het toch over drankgelegenheden hebben. Einde van de jaren 1880 was er in de Hoogstraat ook een herberg, die "A la Ville de Spa" heette. Daar had Julie Elias, die "Julie de Kilo" werd genoemd haar tenten opgeslagen nadat ze voordien in de Rooigemstraat "De Bruiloft" had open gehouden, herberg die zelfs in een liedje genoemd werd.

In de kroniek van de jaren '60 van de vorige eeuw vinden we echter ook slecht nieuws. M. Steels herinnerde er destijds aan dat in 1866 in onze stad een nieuwe epidemie van cholera uitbrak, de 7de in de loop van de 19de eeuw. Tussen Mei en November van dat jaar maakte ze 2.769 slachtoffers waarvan 11 in de Hoogstraat. Een miserige tijd voor onze stad.

Fig. 29. Hoogstraat nr. 66. Eigen foto, juli 1994.

We sluiten deze parenthesis en zetten onze tocht richting Peperstraat verder.

Aan het huidig nr. 66 staan we voor een oud pand dat gerenoveerd werd en waarvan de gevel een restauratie heeft ondergaan die blijkbaar nog niet beëindigd is. De restauratie ligt in de lijn van de bouwstijl waarin het pand, dat oorspronkelijk dateert uit de tweede helft van de 16de - eerste helft van de 17de eeuw, werd opgetrokken. De gevel telt drie bouwlagen, drie traveeën, onder zadeldak met pannen.

We zien een asymmetrische trapgevel met zeven trappen aan de Oostkant en negen aan de Westkant; onder de top een oculus; vier hartvormige muurankers en verder een rondboogvormige poort. In zijn huidige toestand (1994) is de gevel ter hoogte van het gelijkvloers en van de verdieping gecementeerd; het bovenste deel staat in baksteen. We geven hierbij een foto (Fig. 29) van het pand zoals het er heden voorkomt. In dit gebouw zijn

thans een expertenbureau en een architectenbureau gevestigd.

Om er ons een beter gedacht van te vormen hoe het pand en de gevel er vroeger voorkwamen, kijken we naar een foto, die dagtekent van 1889 (Fig. 29b), toen de fotograaf J. Wante er nog woonde.

We zien een zeer hoge, typische, asymmetrische en mooie trapgevel. In de boogvelden boven de vensters op de verdiepingen bevinden er zich fraaie versieringen in reliëf. Onder het bovenste venster waren er luiken. Men ziet zeer duidelijk dertien muurankers. Op het gelijkvloers was er een grote rondboogvormige poort. Naast het grote pand ontwaart men een erbij aanleunend kleiner maar zeer oud huis.

Op een foto van 1904 (Fig. 29c) tenslotte ziet men hetzelfde pand, waar op dat ogenblik de zaak van A. Bibauw gevestigd was. De foto heeft echter een bijzondere waarde omdat ze drie naast elkaar gelegen zeer mooie oude gevels

Fig. 29b. Hoogstraat (waar huidig nr. 66 staat), 1889 waar destijds de fotograaf J. Wante woonde. Stedel. Commissie voor Monum. en Stadsgez.

Fig. 29c. Hoogstraat, oude panden naast huis met huidig nr. 66, 1904. Stedel. Comm. voor Monum. en Stadsgez.

Fig. 30. Hoogstraat nr. 50 (met driehoekig fronton) en deel van Hoekhuis. Eigen foto, 1994.

toont. Twee daarvan, links op de foto, zijn later uit het straatbeeld verdwenen. En we gaan verder.

Juist vóór de hoek met de Peperstraat staat aan het huidig nr. 50 een oud pand van twee bouwlagen en drie traveeën met een afschilferende bepleisterde klokgevel, bekroond met een klein driehoekig fronton; onder een pannendak. Op de begane grond een wat gammele, rechthoekige houten dubbele deur met glas in een omlijsting van arduin. Op de foto bij Fig. 30 ziet men deze woning zoals ze er heden, 1994, voorkomt en daarnaast rechts de gevel (kant Hoogstraat) van het hoekhuis. De bouwaanvraag voor het huis, aan het huidig nr. 50 in de Hoogstraat, dateert van 1778 en berust op het Gents Stadsarchief. We geven hierbij een foto van het model (Fig. 30b) dat samen met de aanvraag werd ingediend. Werkelijk een zeer fraaie gevel. Het is eigenlijk het enige huis met een dergelijke gevel

dat in de Hoogstraat overgebleven is. Maar spijtig genoeg is het aan verval toe. Het ware toch wel jammer mocht deze gevel volledig verloren gaan en niet meer in aanmerking komen voor restauratie. De kans is waarschijnlijk klein. Alhoewel het zich in vervallen toestand bevindt, wordt het pand toch nog bewoond door een bejaard man, die er sinds zijn geboorte verblijft en ons dezer dagen nog zeer vriendelijk te woord stond in wat eens zijn smidse was en een smidse is gebleven, met heel de uitrusting, al het tuig en al het gereedschap dat erbij hoorde. Want hij was een smid, iemand die aan zijn beroep gehecht was, "een zwaar maar een schoon beroep" voegt hij er nog aan toe.

Hij haalt ook nog graag herinneringen op aan de tijd van weleer, aan wat er in de buurt gebeurde, aan het leven van toen, aan de herbergen die in de omgeving gelegen waren, "Het Lancierke" bij Naardje, waarover we het eerder hadden;

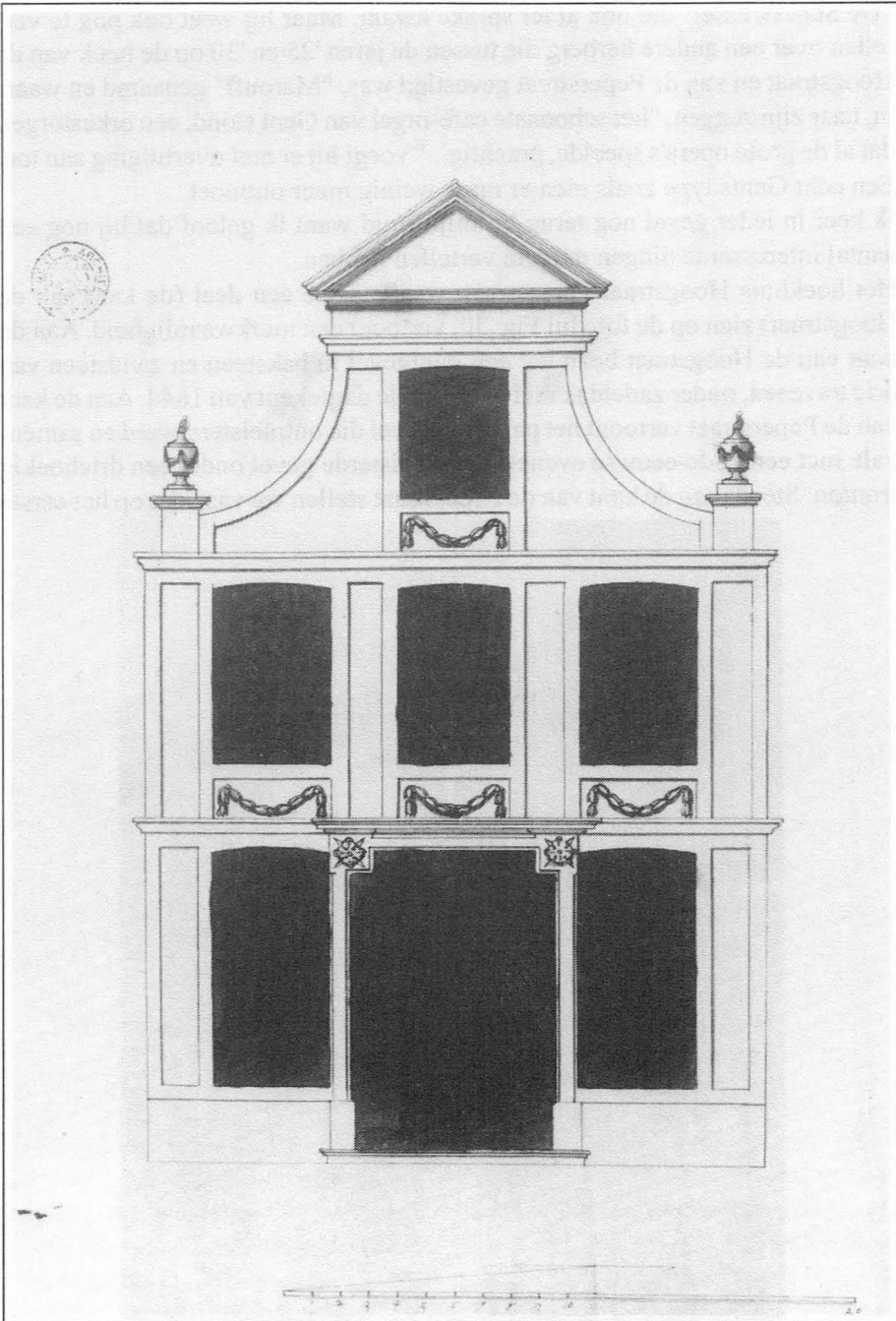

Fig. 30b. Hoogstraat, huis nr. 50, tekening bij bouwvraag 1778. Stadsarchief Gent.

"De Stad Brussel" die ook al ter sprake kwam. Maar hij weet ook nog te vertellen over een andere herberg die tussen de jaren '25 en '30 op de hoek van de Hoogstraat en van de Peperstraat gevestigd was, "Marouff" genaamd en waarin, naar zijn zeggen, "het mooiste café-orgel van Gent stond, een orkestorgel, dat al de grote opera's speelde, prachtig..." voegt hij er met overtuiging aan toe. Een echt Gents type zoals men er maar weinig meer ontmoet.

Ik keer in ieder geval nog terug bij mijn smid want ik geloof dat hij nog een aantal interessante dingen moet te vertellen hebben.

Het hoekhuis Hoogstraat-Peperstraat, waarvan we een deel (de kant aan de Hoogstraat) zien op de foto bij Fig. 30, vertoont een merkwaardigheid. Aan de kant van de Hoogstraat bezit het een puntgevel in baksteen en zandsteen van drie traveeën, onder zadeldak met pannen, die dagtekent van 1644. Aan de kant van de Peperstraat vertoont het pand een gevel die ontleisterd werd en samenvalt met een 18de-eeuwse eveneens ontleisterde gevel onder een driehoekig fronton. Steeds aan de kant van de Peperstraat stellen we vast, dat op het eerste

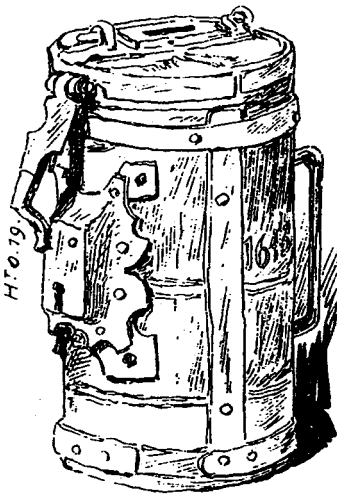

Fig. 31. Hoekhuis Hoogstraat - Peperstraat (kant Peperstraat). Eigen foto, 1994.

verdiep, tegen de hoek, een vroeger venster werd toegemetsd en dat, nog meer dan aan de kant van de Hoogstraat waar dit nochtans ook is gebeurd, het gelijkvloers verbouwd werd om er een commerciële ruimte van te maken. De gevelstructuur van het oude pand werd er zwaar verminkt, zoals men kan zien op de foto bij Fig. 31.

G. BROGET
(t vervolgt)

INVENTAIRE ARCHÉOLOGIQUE - FICHE NR. 57

Op 2 februari 1898 stelde Hermann Van Duyse in de rubriek "Kunstsmeedwerk - Oudheidkundig Museum Nrs. 1759 en 1752 - XVIIe eeuw (1643, 1647) in het Frans een fiche op over

Collectebussen uit de XVIIe eeuw

Het Gents Museum bezit een groot aantal van deze bussen, in hout of ijzer, die gediend hebben voor de inzamelingen die georganiseerd werden onder de bescherming van het Magistraat, ten bate van de Armenkamer die ingericht werd onder Karel V.

Een van deze bussen gemaakt van een uitgeholde boomstam versterkt met ijzerwerk draagt de datum: 1643, en de woorden *uitroeyng der bedelary*.

Een andere, vierkantige, bus in hout versterkt met ijzer, voorzien van twee mobiele ijzeren banden met scharnieren en openingen voor een hangslot, is gedateerd: 1647, en men leest er de volgende woorden op: *Busse van ghebueren van Saystegehe gheseyt Schepenheusstraetken*.

Het is niet onmogelijk dat deze bus ook gebruikt is geweest voor inzamelingen bestemd voor de *uitroeiing van de bedelarij*, maar de dekens van de interes-

